

Akcióthriller és művészet

Beszélgetés Milorad Krstićcse

SINKÓ ISTVÁN

Milorad Krstić szlovéniai születésű, Magyarországon élő szerb képzőművész, animációs filmrendező évtizedek óta a hazai művészeti élet résztvevője. Kisfilmjei, akciói, festményei – amelyeket legutóbb az Art Market Budapesten láthattunk – egytől egyig sajátos hangvételő, expresszív alkotások. Mostani beszélgetésünk apropója a hazai mozikban november óta nagy sikerrel játszott, és számos külföldi fesztiválon is díjazott *Ruben Brandt, a gyűjtő* című, egész estés animációs filmje.

Jól érzékelem, hogy erős a kötődése a német expresszionistákhoz, az orosz szuprematistákhoz és a 68 ihlette grafikai-animációs pophoz? Miért vonzzák saját képzőművészeti és animációs alkotómunkájában ezek a törekvések?

MILORAD KRSTIĆ: Igen, az expresszionizmus, az orosz avantgárd, a dada és a pop-art a kedvenc mozgalmaim és irányzataim a 20. század művészettörténetéből. A német expresszionistáktól tanultam meg az alakjaimnak erős érzelmi töltetet adni, az oroszoktól pedig azt, hogy miként lehet az absztrakt formákkal felfokozni a valószerű figurák

spiritualitását, a dada pedig a háborúval, a szexszel és a politikával folytatott „cenzúrázatlan játékaikért” felelős. A pop-art a gyermekkoromban formálódott, így ahhoz nosztalgikusan kötődöm, akárcsak a Beatleshez vagy John Wayne-hez.

Miért éppen azt a 13 képet választotta filmje kulcsfestményeinek, amelyeket a főhős, Ruben Brandt elrabol? Ezek a munkák miért jelentősek az ön számára?

M. K.: Olyan filmet szerettem volna készíteni, amelynek a művészet áll a középpontjában. Amiatt azonban, hogy még izgalmasabb legyen a mozi, mindezt egy krimi történeti keretbe ágyaztam, Ruben Brandt így lett sorozatos képrablóvá.

Still a filmből

Egy kis pszichohorrorral még tovább fűszereztem a forgatókönyvet, ennek köszönhető, hogy Ruben nem szeretetből, szerelemből vagy pedig pénzhajhászásból lopja a képeket, hanem a kényszer viszi rá. Rémálmaiban ugyanis híres festmények jól ismert alakjai támadnak rá. Ha Bosch, Bruegel vagy Goya eleve rémisztő figuráit uszítottam volna Rubenre, az túl normális, túlon túl hétköznapi lenne. Érdekesebb volt számomra, hogy egy édes kis hercegnő (Velázquez infánsnője), egy antik szépség (Botticelli *Vénusza*), vagy egy becsületes postás (Van Gogh *Joseph Roulin* című munkájáról) rontanak rá a főhősre. Hopper *Éjjeli*

MILORAD KRSTIĆ

baglyok című képének szereplői kapcsán pedig úgy döntöttem, hogy a nekünk már 80 éve háttal fordító ismeretlen kalapos alakot teszem meg agresszív támadónak. Warhol *Dupla Elvise* pedig, kezében a pisztollyal, a párbajjelenet koreografálása során inspirált.

A Ruben Brandt képi világa mintha korai rajzainak, animációs filmjeinek „megkomolyodott” változata lenne. A másfél órás film formátumából adódott, hogy a képanyelvnek is változnia kell?

M. K.: Nem akartam sem hétköznapi rajzfilmet, sem animációs filmet készíteni. Különösen kerültem a rájuk jellemző műfaji túlzásokat. Egy egész estés

akció-pszichothrillert alkottunk ehelyett, animációs filmes eszközökkel. Ezért építettem fel a fő karaktereket úgy, hogy anatómiaiilag közelebb álljanak egy színész alakjához, mint egy rajzfilmfigurához. Természetesen a számomra elengedhetetlen torzításokkal – mint például azzal, hogy Marina kétarcú, Mimi nyaka extrém hosszú, Fernandónak három szeme és két orra van, vagy hogy Membrano Bruno kétdimenziós – szabadon éltem. Ezek a karakterek, illetve a Ruben Brandt grafikai megoldásai világviszonylatban is felfrissülést hoznak az egész estés animációs filmek világába, ebben biztos vagyok.

Greenaway azt mondta: „nem értek a zenéhez, de ezért fontos, hogy jó zeneszerzőkkel dolgozzam.” A *Ruben*

Brandt zenei betétei rendkívül ütősek. Hogy állt össze a film soundtrackje?

M. K.: A filmre audiovizuális szimfóniaként tekintek. A történet, a grafikai világ, az animáció, a zene, a hang, a kameramozgás és a vágás ezért ugyanolyan jelentőséggel bírtak számomra. Mindezek együtt határozzák meg a film ritmusát, amely összhangban van a saját ritmikai érzékemmel is. Legtöbbször már előre tudtam, hogy melyik zenét melyik jelenethez akarom rendelni. A film soundtrackje egyébként nagyon eklektikus. A felvezető Arthur Honegger-műtől kezdve Cári Tibor kompozícióján át a Brian

Stillek a filmből

Poole and The Tremeloes *Twist And Shout* című slágerén és híres dzsessz-szerzeményeken keresztül messze vezet az út. A *Kis kece lányom...* Snétberger Ferenc és Richard Bona előadásában került a filmbe, amelyben elhangzik Sztravinszkij *Tavaszi áldozata is*, aztán Kurt Schwitterstől Mozartig, Schubertig és Haydnig, majd egészen Penderrecki *Kozmogóniá*jáig és a Ludovico Einaudi *Nightbook*jáig repülünk.

A Ruben Brandt fontos motívuma a küszöb alatti reklám. Mit tart a kép uralmáról, mennyire foglalkoztatja a képzőművészetben, illetve a filmben a kép „tudatmódosító” ereje?

M. K.: Nem tudom, hogy a képeim közül melyek befolyásolják a nézőt tudat alatt. Én mindig direkten próbálok hatni a tudatra, és csak különös formában próbálok láttatni mindazt, amit mindannyian ismerünk. Például, ha megfestek egy tányér levest, ez egészen normális és realiztikus dolog. Ha viszont Miró-, Kandiszki- vagy Malevics-kompozícióként rajzolok bele tésztát, akkor viszont egyből egy nem mindennapi levest kapok.

A Ruben Brandt hosszú éveken át készült. Tervez újabb animációs filmet a jövőben?

M. K.: Már régóta dolgozom egy újabb filmen, ezúttal gyerekeknek szánom, vagy inkább családi mozinak. A címe *Mumus, a műanyag királya* lesz.

A Ruben Brandt egy korábbi változatát Horváth Csaba társulata adta elő 2011-ben a Múcsarnokban, zenés színházi produkcióként. Tervez-e még a Forte Társulattal dolgozni?

M. K.: Annak idején Horváth Csaba tudott arról, hogy éppen egy egész estés animációs film történetén dolgozom, és azt javasolta, csináljunk belőle múzeumi színházat. A Múcsarnokban tartott előadások fantasztikusan sikerültek, úgyhogy bízom benne, hogy lesz még közöttünk együttműködés. Van egy játékfilmes ötletem, amit Csabával szeretnék megvalósítani. Egyelőre nem mondanék viszont többet erről, a lényeg, hogy neki is tetszik a dolog.